

Teksten: Genesis 28: 10-22 en Lucas 24: 13-35

Lieve mensen, gemeente van Christus,

Afgelopen week fietste ik naar huis, en voor me liepen twee vrouwen op het fietspad, ieder achter een buggy. Ik belde om te laten horen dat ik eraan kwam, en ze maakten ruimte. Ik bedankte hen, keek even naar hen van opzij en groette. Iets verder gefietst besloot ik toch te stoppen om hen de vraag te stellen die sterk in me opkwam: 'Are you from Ukraine?' 'Yes we are...' Er ontspoon zich een kort gesprek. 'We are save here.' Ik vroeg waar ze vandaan kwamen, de een kwam uit Charkov en de ander van een plaats vier uur daarvandaan... Ik durfde niet door te vragen naar hun mannen, riep ze toe 'keep strong...' en fietste verder.

Ook Jakob vlucht. Hij heeft het er zelf naar gemaakt. Hij zou het wel ff regelen. Hij de eerste plus de zegen en Ezau de tweede, zonder de zegen. Maar nu vlucht hij voor de eerste en gaat de omgekeerde richting van Abraham. Terwijl die op weg naar het beloofde land was, vlucht Jacob eruit weg, uit nood op leven en dood.

Jakob begint aan een lange reis en zit in niemandsland. Hij vindt een plek om de nacht door te brengen. Per toeval komt hij op deze plaats aan. Hij trof iets aan, en wist, hier moet ik nu zijn, hier ga ik overnachten. Jakob was niet bewust op zoek naar zo'n plek, hij liep ertegenaan. Het is het toeval van de vluchteling die van tevoren niet weet waar hij kan overnachten.

Dan vertaalt de Naardense Bijbel *en de zon is thuisgekomen*. God heeft hem een handje geholpen, vertelt een Joodse overlevering. Jacob is op 'de plaats', die tegelijk willekeurig is. Wonderlijke gelijktijdigheid. Ba-Makoom staat er. Niet 'een plaats', maar 'de plaats'. De naam Mokum kent u wel, dat is de Jiddische naam van Amsterdam. Mokum is Bijbels de plaats van het opstaan. Makoom drukt vooral iets geestelijks en belangrijks uit. Dat opstaan betekent meer... Het is de plaats en het moment waarop een oude situatie radicaal wordt doorbroken en een er nieuw begin wordt gemaakt.

Meer en meer raakt Jakob in het donker van niet weten en hij legt zich er letterlijk bij neer. Een steen is zijn kussen... Daar zouden wij een hard hoofd van krijgen. In de wereld van het woord vertelt het knipogend wat er gaat gebeuren: hier komt een mensenkind in verbinding met de Vader, die van Van

boven. Hij kan er nog niet bij, maar gaat er wel voor liggen. God van Vanboven meldt zich, ook waar wij de deur dicht hebben. Onze God is overal, Hij is een pelgrim God die met ons meetrekt, door bergen en dalen, op alle willekeurige plekken in ons leven kan Hij zich melden.

Jakob slaapt in en droomt. *Kijk, een ladder.* Die ladder verbindt twee kanten. De aarde, de afgrond ook, waar je bent, en het hogere doel, waar je zonder ladder niet bij kunt... In Jakobs geval wilde hij daar ook helemaal niet bij kunnen. De Hemel, die hoefde de op zichzelf gerichte Jakob er niet bij... Maar God waakt, en Jakob wordt gewekt in zijn slaapt. God geeft het zijn beminden in de slaap.... De slaap staat voor het loslaten van de regie vanuit ons ego, voor ophouden het leven in eigen hand te willen houden. Jakob komt per toeval op dat punt. Op een ogenschijnlijk willekeurige plek blijkt het de plaats te zijn waar de oude mens heeft afgedaan...

Jakob slaapt en droomt een ladder. En die droom vertelt hem iets beslissends over zijn verdere leven. Intussen luisteren wij mee en vertelt die droom mogelijk ook ons iets beslissends. Jacobs oude leven, hij geeft het aan de engelen, en die brengen het bij God. Zijn schuld en schaamte, zijn jaloezie en honger om het leven naar zijn hand te zetten. Dat is allemaal werk van Jakobs ik, van zijn ego. Ons ego, het overlevingsmechanisme in de mens, is het haantje in ons, de beste willen zijn. Daaronder, of daarboven zo u wilt, zetelt het Zelf. Dat is in ons, maar niet van ons... dat is spiegeling van God in ons, het hoeft niets, want heeft alles. Het Zelf is de innerlijke wijsheid. Het Zelf kun je beschouwen als de kweekplaats van het goede, van waarden als waarheid, echt-zijn, liefde en zorg. En precies daarvoor is een droom en een ladder nodig in Jakobs leven. Ego en Zelf krijgen contact. Het zelf moet meester over het ego worden..., dat is de weg van volwassen- worden. Dat gaat met vallen en opstaan, niet eenmalig, maar steeds opnieuw, zo weten we.

Terug naar de droom. God kijkt van Boven neer op zijn slapend mensenkind, terwijl de engelen naar beneden dalen en de slapende troostrijke woorden en kracht geven. Dan spreekt God zelf van Boven tot zijn dromend kind. Eerst stelt de Ene zich voor aan dit van God-losgerukt-mensenkind. Want God heeft zo'n vermoeden, dat Jakob vanbinnen geen weet heeft van die van Boven. Boven is het stil bij Jakob, tot nog toe. *Ik ben de Ene. God van je vader Abraham, Izaäk.* Vader Abraham, Izaäk? Izaäk is toch zijn vader? Ja biologisch, maar niet theologisch. Theologisch is Abraham zijn Vader. En dan volgt de belofte: 'Dit land, deze ervaring, zal ik jou en je zaad geven.' Om te vervolgen met woorden

om tranen bij in de ogen te krijgen... *Zie hier, Ik ben met je en zal je bewaren. Waken zal ik over je, overal waar je gaat, ik zal je niet verlaten.*

De *good old* professor Oude Testament wijlen Henk Jagersma schrijft: 'Het verlaten zijn of zich verlaten voelen, zoals Jakob bij zijn vlucht uit het ouderlijk huis ervaart, is een van de ergste dingen die mensen kunnen overkomen.' Dat God Jakob zegt 'Ik zal je niet verlaten,' dat mag een enorm hart onder de geloofsriem zijn. Maar het klinkt tegelijk te mooi om waar te zijn. Immers, als je gevlucht bent, alles achterliet, is de vloedgolf van angst, ontredding en verdriet dan niet veel te hoog om dit nog te kunnen ervaren?

En toch kan er een willekeurig moment komen waarop de gevluichte een Mokum moment ervaart, een moment van staan op dé Plaats. 'Waar je ook gaat, wat je ook overkomt, je bent niet alleen.' Godsbelofte. Dat we niet alleen zijn. Dat weten, dat overkomt Jakob hier op een willekeurige plaats die dé plaats blijkt. Als hij wakker wordt, ziet hij in wat hem is overkomen. Hij noemt dit een Bethel-ervaring.

Onlangs verscheen een boek van journaliste Kirsten van Santen. Het heet *Water pakken*. Het gaat over zwemmen in zout en zoet water, brrr.. In het laatste hoofdstuk vertelt ze over haar zwemtocht van Terschelling naar Ameland, dwars door het Ameland gat. Ze schrijft dan over de ervaring in het diepe water, dat ze in wezen nooit alleen is, dat er iemand of iets is dat altijd met haar meezwemt door haar leven. Soms meldt dat iets zich, maar vaak ook niet... áls het zich meldt is het er ineens, op een willekeurig plek, op een niet te plannen moment. Ze spreekt van een schim en schrijft in dat laatste hoofdstuk: 'En dan, eindelijk, duikt mijn zwemschim op. Niet zoals altijd schuin achter me, maar pal naast me. Ik ben te misselijk om blij te zijn. We zwemmen, murw, neutraal, zonder enige emotie, samen op.' 'Ik ben niet alleen,' zegt ze even verder. Zij niet, Jakob niet, de Emmausgangers niet, wij evenmin. Naast ons geen schim, maar een stem die spreekt: *Ik ben met je en zal je bewaren. Waken zal ik over je, overal waar je gaat, ik zal je niet verlaten.*

Jakob wordt wakker, wakker in het bewustzijn niet langer alleen door het leven te gaan, maar met een reisgenoot, die belooft 'Ik zal je bewaren... en beschermen, waar je ook bent, wat je ook overkomt, wie je ook verlaat...' *Ik ben met je...*

Vanaf nu dringt in Jakobs ego door dat er een ander is die meereist. Dat hij in zijn leven niet de eindregie heeft en hoeft, zelfs niet kan hebben... Maar dat er leiding is, van Boven...

Waarlijk, hier op deze plaats, op de plek waar ik nu ben, daar is de vlam van mijn bestaan, de bron waaruit ik leef en me geef. Alleen, ik zag het niet. Ik was ziende blind...

Hij vreest. Vrezen, niet uit angst, maar vanwege heilig ontzag en ziende het onzienlijk, zoals dat zo mooi heet.

Jakob tilt de steen op. Hij zalft deze. In wezen zalft hij wat in hemzelf is gebeurd, ontwaakt en leeft, de verbinding tussen de hemelse Vader en de zoon. Hij richt die geestelijke steen op, dit ervaren van God, en hij noemt de plaats Beth-El, huis van God... In wezen drukt Jacob hier uit: Ik ben huis van God... Alle jaloezie, die ten diepste angst is om de boot te missen, niet mee te tellen, alle angst verdampt in hem, hij is Huis van de levende God.

Tijd voor een belofte van Jakobs kant. Als dit Gods belofte is, dan ben ik vanaf nu Huis van God. Mijn huis is uw huis geworden. Wat u mij geeft, geef ik tienvoudig door... vanuit uw Woord

Ik ben met je

Amen